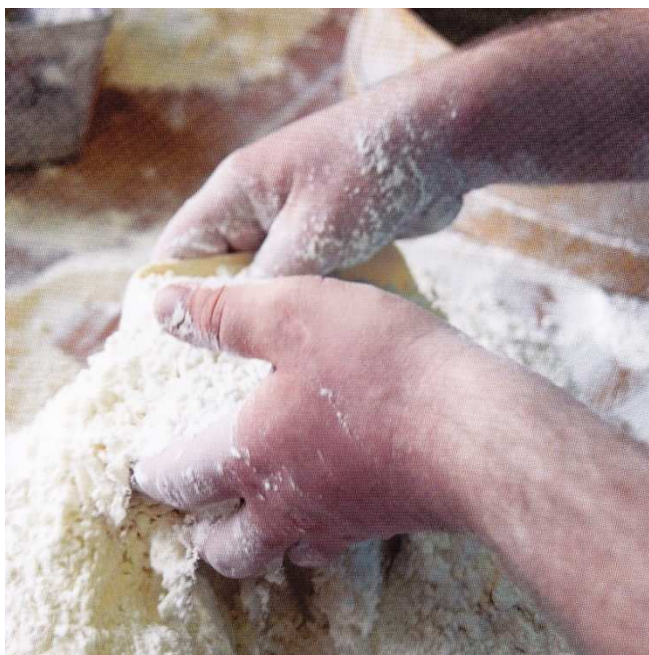

CHLEB PO WARSZAWSKU

Gośćmi spotkania Komisji Historycznej w dniu 19 października 2012 roku byli: **MAGDALENA STOPA**, autorka ostatnio wydanej przez Wydawnictwo VEDA książki –albumu *Chleb po warszawsku*, a także interesujących, nagradzanych książek warsawianistycznych (*Kapliczki warszawskie*, *Ostańce... i in.*) oraz **SŁAWOMIR RYBAŁTOWSKI**, kierujący od czterech lat zasłużonym wydawnictwem, publikującym warsawiana - **VEDA**.

Magdalena Stopa i Sławomir Rybałtowski

Główna część spotkania poświęcona była wydanej ostatnio, pięknej książce *pt. Chleb po warszawsku*. Sławomir Rybałtowski opowiadał jak doszło do zainteresowania wydawnictwa tym właśnie tematem. Była to inicjatywa Cechu Piekarzy, który powstał w 1520 roku i bardzo sobie ceni swoją długoletnią tradycję. Cech dofinansował książkę i zakupił 1000 egzemplarzy (z nakładu 1500 egz.); to pozwala na niewygórowaną cenę książki, która cieszy się rzeczywiście dużym zainteresowaniem, więc prawdopodobnie będzie dodruk.

Gdy wydawca otrzymał zamówienie na książkę – od razu wiedział kogo poprosi o zajęcie się tym tematem – za najwłaściwszą osobę uznał Autorkę *Ostańców...*, która świetnie wywiązała się z powierzonego zadania.

Punkt wydawania żywności na kartki podczas okupacji niemieckiej w czasie I wojny światowej. Zdjęcia archiwalne pochodzą z książki „Chleb po warszawsku”

Magdalena Stopa opowiadała o swojej pracy nad książką; korzystała z materiałów archiwalnych Cechu Piekarzy, ale najważniejsze były kontakty osobiste z przedstawicielami 15 firm prywatnych. Najstarsza z nich ma 99 lat. Są to firmy wielopokoleniowe, rodzinne.

Najstarsi z piekarzy warszawskich, z którymi rozmawiała Magdalena Stopa pamiętają czasy II wojny światowej. Autorka przytacza wspomnienia okupacyjne piekarza pracującego w Miłosinie pod Warszawą – Andrzeja Tomaszewskiego.

W ciągu dnia piekliśmy chleb na kartki, żytni razowiec, jedyny dozwolony przez Niemców. Jasne pieczywo żytnie oraz pszenne było przez okupanta zakazane. Piekliśmy je więc w nocy, zaopatrując czarny rynek. Z samego rana chleb, zapakowany w duże mocne papierowe torby, odbierali tak zwani szmuglerzy i pociągiem wieźli do Warszawy. Związane po dwie, wieszali na ramieniu, jedną z przodu, drugą z tyłu. Do współpracy włączeni byli kolejarze, ostrzegali o obecności Niemców. Było to bardzo ryzykowne zajęcie.

Na zdjęciu: Sprzedaż chleba podczas okupacji u zbiegu Alej Jerozolimskich i Marszałkowskiej. MPW

Najbardziej fascynujące okazały się dzieje firm piekarskich podczas powstania warszawskiego, gdy w tak dramatycznych warunkach wykonywały zadania codziennego dostarczania chleba walczącej Warszawie. Tadeusz Kałasa pracował w piekarni „Kuracyjna”.

Ostatnia platformę mąki, 20 ton, przywozłem do naszego magazynu 1 sierpnia.[1944 r.] Trudno mi było przejechać przez Aleje Jerozolimskie, tylu Niemców już wyjeżdżało. Na nasze podwórko wjechałem o godzinie szesnastej. Przez następne dwa miesiące piekłem chleb dla wojska. W połowie września mąka zaczęła się kończyć. Ludzie nocami przynosili ją do nas w torbach, po pięć, dziesięć kilo, z opuszczonych niemieckich magazynów na ulicy Podchorążych. Chleba starczało jednak tylko dla żołnierzy. Trudno wytłumaczyć, co czuje piekarz, gdy widzi wzrok głodnych ludzi...

Piekarnia przy ul. Racławickiej zburzona przez Niemców po upadku powstania. Zdjęcie zrobiono w 1945 r.

Na sfilmowanie zasługuje historia Czesława Lubaszki (firma Dragan), który pozostał w Warszawie po ewakuacji ludności cywilnej i od października do grudnia w prowizorycznej piekarni w piwnicy pod gruzami upiekł 50 bochenków chleba (!).

Podczas okupacji, w mieszkaniu przy ul. Siennej 72, przebudował domową kuchnię węglową na prosty piec piekarski i kilka razy w tygodniu, nielegalnie wypiekał pieczywo. Nie przerwał pracy ani w czasie powstania, ani nawet po jego upadku! Po kapitulacji wraz z dwiema osobami ukrył się w piwnicy przy ul. Twardej 40. Miał broń, zgromadził zapasy jedzenia, wśród nich kilkadziesiąt kilogramów mąki. W tych skrajnych warunkach do stycznia 1945 roku Czesław Lubaszka upiekł ponad pięćdziesiąt bochenków chleba.

Ojciec nigdy nie porzucił miasta i chyba czuł z tego powodu dumę, ale nie było łatwo z nim o tym rozmawiać – wspomina Teresa Dymel.

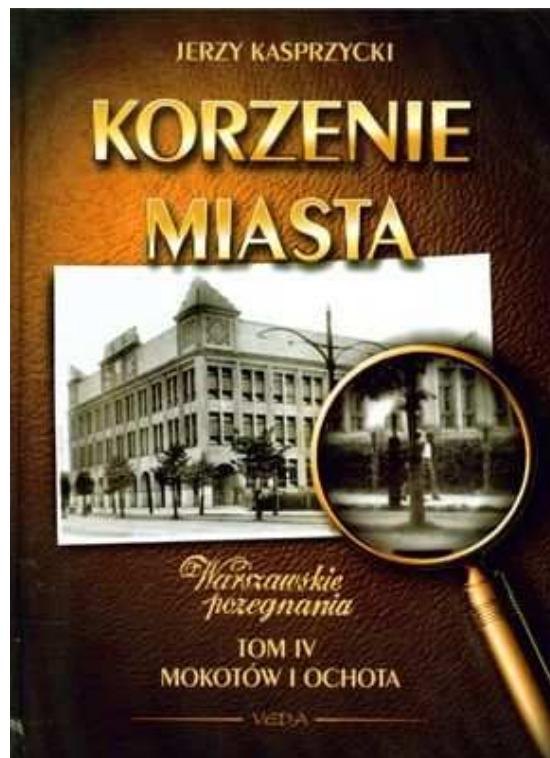
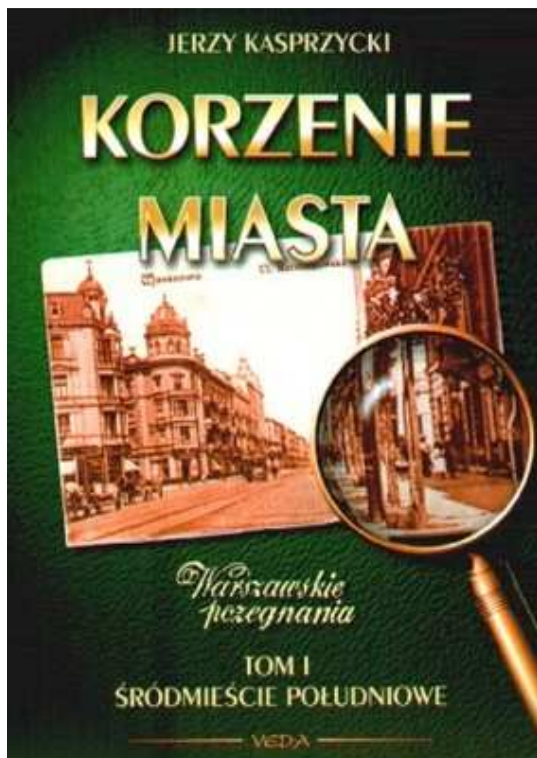
Cytat z książki: Nie umieraj do jutra, Wacława Glutha-Nowowiejskiego

Temat chleba – w warunkach powstania i później – przywołał szereg wspomnień uczestników spotkania; nowe fakty z historii piekarnictwa w Warszawie przytoczył Tadeusz Świątek, którego rodzina miała sieć piekarni na Mokotowie pod nazwą Wersal.

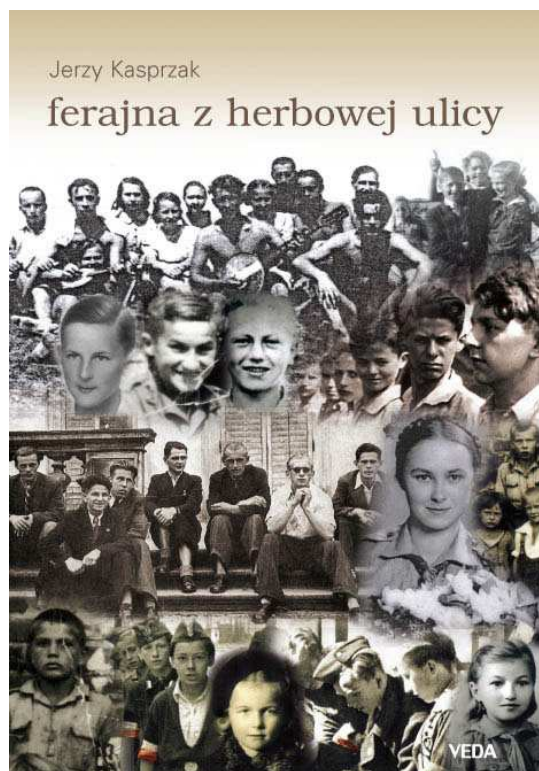
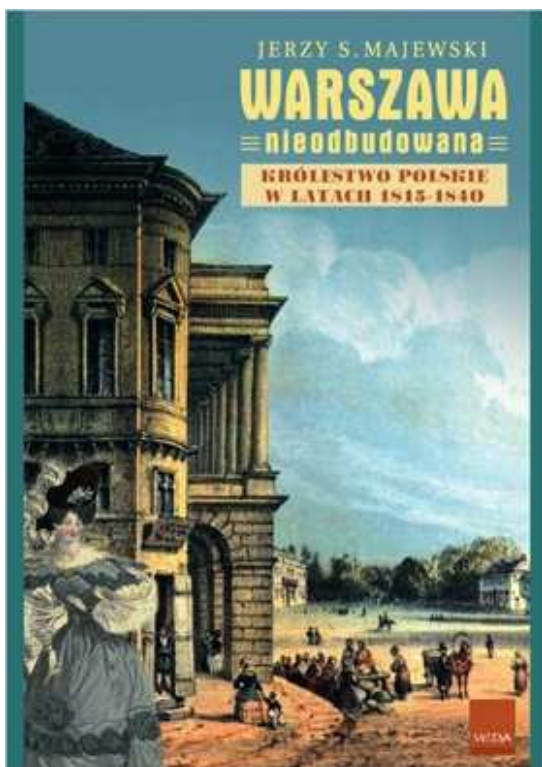

Sprzedaż chleba na ulicy warszawskiej w 1947 roku. (PAP)

W drugiej części spotkania Sławomir Rybałtowski prezentował dorobek Wydawnictwa Veda, założonego w 1991 roku przez siostry **Barbarę Męczeńską i Krystynę Drzewiecką**. „Flagowe” pozycje tej zasłużonej oficyny to wielotomowe *Korzenie miasta* i *Warszawa nieodbudowana*.

Okładki dwóch z siedmiu tomów „Korzeni miasta” Jerzego Kasprzyckiego, wydane przez wydawnictwo Veda, książek znajdujących się w bibliotece każdego miłośnika Warszawy

Okładki „Warszawy nieodbudowanej” Jerzego S. Majewskiego i świetnej książki autobiograficznej o dzieciństwie i młodości na Sielcach Jerzego Kasprzaka

Tekst: bps, opracowanie i fot.: Halina Niemiec